

STANOVSKI TEDNIK ZA SLOVENSKO DIJAŠTVO. — IZHAJA VSAK PETEK. — LETNA NAROČNINA: DIJAŠKA 16 DIN, NEDIJAŠKA 30 DIN, PODPORN VEČ KOT 30 DIN. POSAMEZNA ŠTEVILKA 75 PAR — UREDNIŠTVO IN UPRAVA V LJUBLJANI V STRELIŠKI ULICI 12/II. — ČEKOVNI RAČ. ŠT. 16.078.

LETO III.

LJUBLJANA, PETEK, 20. JANUARJA 1939.

ŠTEV. 19.

Taktika ponarejanja krščanstva

Katoliški krogi v Nemčiji, ki so o namerah vlade dobro poučeni, čutijo, da se bliža nov napad na katoliško Cerkev. Zvedeli so tudi, za kakšen način boja so se narodni socialisti po zadnjih skušnjah odločili.

Zadnja nasilna preganjanja Judov so v svetu, zlasti v anglosaških deželah, Angliji in Ameriki, naredila zelo slab vtis. Ne samo zunaj Nemčije, celo v Nemčiji sami so mnogi nasilne in barbarske metode obsojali. Iz te nevolje in splošnega obsojanja so narodni socialisti povzeli nauk, da morajo biti poslej previdnejši, in so se zato odpovedali načrtu, da bi tudi krščanskim cerkvam zaplenili njihovo premoženje kot dopolnilo k zaplembam judovskega.

ODKRITO NASILJE SE NI OBNESLO.

V ministrstvu za bogočastje in v rjavi hiši v Monakovem je bilo v zadnjem času več posvetovanj o tem, kako naj se nastopi proti Cerkvi. Na teh posvetovanjih je pod vtisom razburjenja, ki ga je povzročilo preganjanje Judov, zmagala »zmerna« struja, ki je proti odprtemu boju in ki zagovarja mnenje, da je treba katoličane in sploh vse pripadnike ver neopazno in prikrito zatirati. Zato naj se Cerkvi ne ukinejo nobene podpore, ki jih je uživala doslej, prav tako naj se ji ne nalaga kakih izrednih davščin. Vlada naj samo naloži vsem cerkvam »nacionalno žrtev« v korist »nacionalne skupnosti kot javno priznanje zločina visokega klera, ki se je nepatriotsko obnašal« v zadnji mirovni krizi v jeseni.

Na ta način bo državna blagajna dobila prav toliko finančnih sredstev, kakor če bi se odredile zaplembe, poleg tega pa si vlada s takim postopanjem prihrani slab vtis doma in v inozemstvu.

PONAREJENO KRŠČANSTVO

Na omenjenih posvetih se je odločevalo tudi o tem, kako naj se nastopi proti veri sami. Tudi v tem vprašanju sta se pokazali dve struji. Eni

so bili zato, da se z državno vero brezobzirno izpodrine krščanstvo. Drugi, »zmerni«, pa so predlagali, naj država rajši zastavi vse svoje moči v to, da se bosta katoliška in protestantska cerkev prilagodili rasistični ideologiji. Prvi so hoteli krščanstvo zatreti in mu napovedati odkrit boj, drugi pa so dokazovali, da bodo popolneje prišli do svojega cilja zahrbtno, tako da bodo krščanstvo ponaredili in potem s tem ponarejenim krščanstvom neopazno prepeljali verne mase v tabor nacizma.

Tudi v tem vprašanju, kako naj se nastopi proti krščanstvu in veri, je zmagala takozvana »zmerna« struja. Očividno so svojim nasprotnikom dokazali, da je ponarejanje evangelija uspešnejše in nevarnejše orožje kot pa odkrito preganjanje. Boj bo šel torej poslej za tem, da se krščanstvo ponaredi, rjavo pobarva in izenači z narodno socialističnim svetovnim nazorom, ki je s prvim krščanstvom v neporušljivem nasprotju.

ZANESLJIVE SKUŠNJE

Vse to kaže, da ubira nacizem, ki se zelo posrečeno imenuje tudi rjavi boljšeizem, zelo podobno taktiko kot komunizem v evropskih državah.

Slovenski katoličani smo srečno prestali poskus s ponujeno roko in krščanskim marksizmom, zato bomo sedaj tem lažje, tem točneje in tem hitreje znali preceniti podobno taktiko narodnega socializma. Kar smo pisali o nespravljivosti krščanstva in katoličanstva z marksizmom, isto velja za našo načelno nestrpnost do nacizma, tudi če o tem ni mogoče tako pisati kot prej.

NAŠE NAČELNO STALIŠČE

Naše načelno stališče do vsakršnih takih poskusov ponarejanja krščanskih verskih in нравnih načel je jasno in dosledno enako. Ali smo katoličani ali nismo. Nacističnega in marksističnega krščanstva in katoličanstva ni. O

njem govore samo tisti, ki skušajo z njim doseči svoje zahrbtnje, brezbožne boljševiske namene.

Z nemškimi katoličani, ki imajo tako zahrbtnega, zagrizenega in zakletega sovražnika, sočustvujemo in hočemo zanje goreče moliti, da bi velike preskušnje, ki jih skriva v sebi bodoč-

nost, prestali kot načelni, neupogljivi in požrtvovalni katoliški junaki.

Zase pa obnavljamo svoje staro načelo, ki je zmagovalo tudi v boju proti komunizmu:

Katoličani smo in samo katoličani. Primesi nacizma in marksizma ne potrebujemo, ne maramo in ne sprejememo!

KARDINAL GIBBONS O OVIRAH ŠTUDIJA

II.

SLABO ZDRAVJE

Drugi vzrok, ki marsikomu vzame korajžo pri študiju, je slabo zdravje. Resen in vztrajen študij zahteva namreč fizičnih in duševnih naporov; duševni napor pa je za šibek telesni ustroj bolj ali manj težka stvar. Vendar pa naj bo šibkim v tolažbo in pogum to, da so mnogi najslavnejši učenjaki morali trpeti zaradi bolezni ali bolehnosti.

SV. PAVEL

O velikem apostolu poganov so dejali Korinčani: »Pisma so tehtna in krepka, če pa je osebnost navzoč, je slaboten in njegov govor za nič« (2 Kor 10). In vendar, kakšne napore je to slabotno telo preneslo! »Mnogokrat... na potih, ... v trudu in naporu, ... v lakoti in žeji, v pogostnih postih, v mrazu in nagoti« (2 Kor 26, 27). In odmev tega »za nič« govora se je mogočno razlegnil po vsem svetu, da so knezi vztrepali na svojih prestolih. Ne moremo pa dvomiti, da so bile pridige sv. Pavla prav tako sad marljivega študija kakor goreče molitve. Njegova pisma jasno dokazujejo, da je bil ta duh ravnotako izobražen kakor navdihnjen.

Ne glede na svoje »pogostne slabosti« je bil Timotej, kakor pravi sv. Pavel, goreč raziskovalec sv. pisma. In čeprav apostol na eni strani svojemu učencu takorekoč recepte piše za njegove telesne bolezni, ga na drugi strani vendarle opominja, naj s študijem ne preneha, ampak naj ga nadaljuje in se ves posveti branju, opominjanju in učenju.

GREGOR VELIKI

Čigavo življenje je bilo bolj delavno in za Cerkev koristno kakor življenje papeža Gregorja Ve-

likega? Strmeti moramo in ga občudovati, če zgolj naštevamo cerkvene koncile, ki jih je sklical, ljudstva, ki jih je spreobrnil, pisma, ki jih je napisal, in spise, ki jih je objavil, pridige, ki jih je imel, in dela krščanske ljubezni do bližnjega, ki jih je izvršil v trinajstih letih svojega papeževanja. In vendar je bil Gregor vse življenje prav slabega zdravlja in neprestano je imel trpeti s svojo telesno slabostjo.

SV. BAZILIJ

Sv. Bazilij je bil naravnost invalid. V enem izmed pisem pravi, da je, kadar se telesno najbolj počuti, slabši, kakor so navadno bolniki, ki so zdravniki že obupali nad njihovim ozdravljenjem. Ko mu je Modest v imenu cesarja Valensa grozil s pregnanstvom, mučenjem in smrtjo, če ne prizna arianske krive vere, je Bazilij odvrnil: »Ne bojim se vaših muk, saj jih moje izhirano in slabotno telo itak ne more dolgo prenašati.« Kljub vsej slabotnosti pa je Bazilij vedno študiral in se odlikoval v vseh svobodniških vedah, v naravoslovju, modroslovju in pesništvu, v bogoslovju in govorništvu. Čeprav je vodil veliko škofijo, nam je zapustil zlato jamo modroslovnih in bogoslovnih zakladov v šestih oktavah zvezkih.

SV. JANEZ ZLA TOUST

Zatajevanje, v katerem se je sv. Janez Zlatoust vadal prav od mladosti, pomanjkanje, ki ga je trpel med svojim šestletnim bivanjem v antiohijskem gorovju, in njegovo neutrudljivo pridiganje je bilo krivo, da je zbolel na pljučih in postal žrtev mnogovrstnega trpljenja. In kljub temu, da je vodil carigrajski patriarhat in moral marsikaj pretrpeti od raznih svetnih in duhovskih

veličin, so dela njegovega peresa tako bogata, da obsegajo trideset folio-zvezkov.

SV. BERNARD

Tudi sv. Bernard je bil le redkokdaj zdrav. Zaradi čezmerne ga posta mu je želodec komaj mogel prenesti trdno hrano. In vendar se je zdelo, kakor da si nikoli ni privoščil počitka. Neutrudljivo je oznanjeval božjo besedo, pisal pisma in duhovne razprave in v vseh teh delih je vidna sled globokega premišljevanja. Vsa dela izžarevajo tako globoko poznanje sv. pisma, da so skoro na vsaki strani uvrščeni kar celi svetopisemski odstavki.

SV. ALFONZ

Sv. Alfonza je zadnjih 34 let njegovega življenja neprestano mučilo telesno trpljenje, ki je postajalo čimdalje hujše. Nikdar pa ni zaradi tega trpljenja prekinil svojega duhovnega ali pisateljskega delovanja. Edinole njegova stroga zaobljuba, ki jo je zvesto držal, da namreč nikoli ne bo izgubil saj trenutek časa, nam more razložiti, kako mu je bilo mogoče, da je v takih neprestanih telesnih bolečinah napisal toliko učenih spisov. Njegovi sodobniki ga v tem oziru kaj točno primerjajo s sv. Hieronimom, o katerem pravi brevir: »Morbos perpetua lectione ac scriptione superabat. — Bolezni je premagoval z neprestanim čitanjem in pisanjem.«

NEVARNOST RASIZMA

Odveč je tukaj pobijati tako teorijo, ki more jutri ustanoviti novo religijo in novo pravo, ki bosta naravnost sovražni sveti dediščini vseh drugih narodov.

V imenu tega mita 20. stoletja danes istočasno izganjajo iz države Abrahamove potomce in se borijo proti edino razodeti religiji. Ne bodo li jutri po istih načelih poskušali nastopiti tudi zoper Avgustove in Varove potomce (Italijane) ter hoteli obnoviti pokolj rimskih legij v teutoburških gozdovih?

GOVOR PREDSEDNIKA ROOSEVELTA

Predsednik Združenih držav je imel 2. januarja velik govor, v katerem je vse narode pozval v boj za vero, demokracijo in mednarodno zvestobo. S tem je ponovno udaril po tisti ideologiji, ki za svet ni manj pogubna kot komunizem.

Poglejmo si nekaj izjav:

»Religija je prva. Ta je izvir obeh drugih, demokracije in mednarodne zvestobe. Religija daje s svojim naukom, da človeka družijo z Bogom posebne vezi, posamezniku smisel njegovega lastnega dostojanstva in ga uči spoštovati sebe s tem, da spoštuje druge...

Tak socialni red, ki zavrača religijo, demokracijo in mednarodno zvestobo, ne more v svojem naročju dopustiti idealov miru. Združene države tak socialni red odklanjajo in hočejo ohraniti svojo staro vero.

Prihaja čas, ko se morajo ljudje pripraviti ne samo za obrambo svojih ognjišč, ampak tudi za obrambo verskih in človečanskih načel, na katerih so zgrajene

njihove cerkve, njihove vlade in njihova civilizacija.

Obramba vere, demokracije in mednarodne zvestobe je en in isti boj. Da rešimo eno, se moramo odločiti, da rešimo ostali dve...

Ves pošteno misleči svet je resnične in res plemenite besede tega velikega državnika sprejel z navdušenjem in hvaležnostjo. Še posebno veseli pa smo jih katoličani, ker pomenijo ponovno zmago katoliškega nauka, da je edino religija tisti skalno trdni temelj, na katerem se mora prav vse graditi in tudi demokracija; kajti ravno demokracija je prepogosto mislila, da ne more živeti, če se stalno ne bori proti veri. Dogodki zadnjih let pa so ji odprli oči.

Države, ki so vero zavrgle, se morda kljub temu zde nepremagljive. Pa prišel bo čas, ko se bo vsled njih lastne teže pod njimi spodmaknil peščen temelj človeške modrosti in tedaj bo od vse njihove slave ostal samo še kup razvalin.

Nisi Dominus aedificaverit domum...

TUDI JAPONSKEGA DIJAKA KRISTUSU!

Kakor nam vsak mesec priporoča sveti oče kako posebno zažvego v molitev, tako nam je priporočil tudi za mesec december prevažno misijonsko delo: katoliško šolstvo na Japonskem. Ta molitveni namen je za nas še posebne važnosti. Zakaj, kakor smo katoliški dijaki poklicani predvsem za to, da pritegnemo h Kristusu vse dijaške vrste v domovini, tako nas mora tudi v misijonskih deželah zanimati predvsem pokristjanjenje dijakov.

STRUP BREZBOŽNE EVROPSKE CIVILIZACIJE

Dijaštvo in izobraženstvo sploh je na Japonskem v žalostnem stanju. Zapadna kultura je narodu prinesla visoko razvito tehniko, a ga je tudi zastrupila s strupom modernega brezboštva. In kdo hoče biti bolj moderen kot dijak. Zato vrže od sebe poganško vero, ki jo je prinesel iz domače hiše, kakor hitro prestopi

v leta, ko se mu odpre pogled v svet. »To so bajke!«

PRAZNOTA MODERNE VZGOJE

A kaj naj te bajke nadomesti? Naravna plemenitost? Nacionalna zavest? To dvojje hoče nuditi dijaštvu državna vzgoja. A da to ne zadostuje, so sprevideli vladni krogi sami, zato je izšel uraden proglas, naj se dijaki tudi versko vzgajajo. In uspeh? Kjer ni vere, tudi ni verske vzgoje. Statistika pove, da je japonskih akademikov 30.000, a med temi jih nad 27.000 ne pripada nobeni veroizpovedi. Vsi ti so zašli v ateizem in popoln skepticizem.

Spoznavaj sholastiko

Mnogi dijaki se po šolah in zunaj šole mučijo z zmedenimi naziranjmi teh ali onih novodobnih filozofov in še ne morejo iz njih kaj prida izluščiti. Veličastno miselno stavbo sholastike, ki jo primerjamo srednjeveškim katedralam vprav zaradi trdnosti in visokosti njenih naukov, zaradi jasne ureditve in kvišku kipeče gradnje, to kleno modroslovje, ki res bistri duhove, pa komaj omenijo. Odslej ko imamo tudi v slovenščini zgodovino vse sholastike, bi bilo kaj takega nedopustljiva napaka.

Za šolski študij filozofije bodo dobra pomoč tudi poglavja o Platonu in Aristotelu, ki so izklesano jasna in jedrnata.

Za življenje in za tvoj miselni napredek pa je najvažnejše in najplodovitejše poglavje o sv. Tomažu, ki ga dobro premisli in si ga tudi prisvoji. Kjer se sv. Tomaž sklicuje na Aristotela, ponovi še tiste odlomke. Kdor bo to resno predelal, si bo priboril dober kos solidne in trdne modroslovne izobrazbe, ki je danes tako manjka.

Pravi užitek je čitati odstavke o sv. Avguštinu, o sv. Anzelmu, o sv. Albertu Velikem, predvsem pa seveda o knezu sholastike sv. Tomažu Akvinskem. V duhu se nam prikazujejo silni veleumi in tako rekoč preizkušajo svoje sile pred nami. Temno je bilo še vprašanje, ko so se ga lotili, a tako svetlo, ko ga obdelajo! Vsak od njih prispeva nekaj osebnega truda za skupno stvar, ki čedalje višje raste in se vedno jasneje dovršuje. To človeka očara! Za filozofijo, ki šteje takšne mislece kot sholastična, moraš biti zavzet in navdušen.

Spet drugi odstavki kar bude radovednost čitalca. O postanku univerz, o srednjem šolstvu o tedanjih izpitih in o akademskem življenju (str. 23—26), to se jako prijetno in zanimivo bere. Kako so tedaj tudi študij visoko etično popisovali, ko so za pravo spoznanje zlasti božjih resnic zahtevali tudi posebno nravno pripravo in čistost srca (prim. str. 30 in str. 99).

Vesoljstvo je organizirano

Pij XI.

Tom Playfair

Hitro so bili naši štirje dečki iz zavoda. Green je takoj proslavil dogodek s tem, da si je našel cigareto.

Večer je bil mračen. Že zjutraj se je sonce skrilo za goste oblake. Preko dneva so se ti oblaki nakopičili na zapadu in so sedaj pokrivali polovico nebesnega oboka.

»Ti oblaki mi ne ugajajo,« pravi Harry. Za njimi se podi veter, imeli bomo nevihto.«

»Da!« je rekel Alec, ki se je vmešal v pogovor le tedaj, kadar je bilo treba reči, da' ali pa, ne', prav po svetopisemsko.

»Jaz se ne bojim nevihte!« pribije Green.

»Vem, ti se ničesar ne bojiš!« pripomni Tom.

»Nekateri ljudje se boje, kadar grmi, jaz se pa smejem na to.«

»Jaz se pa res bojim, kadar grmi. Če sem v postelji, se skrijem pod odejo in molim, 'Zdravo Marijo',« pravi Alec.

»Ti si bojazljiva kura!« odgovori Green vzvišeno. Jaz sem lahko v temi in se ničesar ne bojim.«

»Ali res?« vpraša neverno Quip.

»Jaz se sploh ničesar ne bojim.«

»Kaj pa, če bi ti kdo naznanil, da boš takoj umrl? Ali se tudi ne bi zbal?« vpraša Tom.

»Ne vem. Na vsak način pa ne mislim več na nebesa.«

»Kako to?«

»Že precej časa je tega, kar sem se jim odpovedal.«

»Ti bi moral poskusiti z obhajilom prvih devetih petkov, o katerem so nam zadnjič govorili.«

»Ne, preveč je to, enkrat na mesec.«

»Začeti je treba! Jutri je prvi petek v novembru. Daj, John, malo se potruji, saj te ne bo konec!«

»Ne zdej, prihodnji mesec!« odvrne Green in si suče cigareto.

»Toliko veselje boš naredil patru Middletonu!«

»In nam vsem!« doda Alec.

»In to ti bo dobro storilo,« nadaljuje Tom. »Pogum, John! Pri zadnjem skupnem obhajilu si se skril za stebel, nikar me ne glej tako debelo, saj sem te videl. In mislim, da si mnogokrat storil tako.«

»In ti si me morda zašpecal?«

»Ne boj se: nikoli. Toda obljubi mi za jutri!«

Green se je ustavil in premišljeval; težke misli so se mu brale z obraza.

»Da!« pravi končno z veliko muko.

Bili so v gozdu na bregu reke.

»Kako je temno!« zakliče Harry.

»Poglejte te oblake, kako hitro beže. Naravnost na nas gredo.«

»Bežimo!« pravi Green.

Črne gmote so se bližale, gnane od nevihte, strahotne, hitre kakor nasakakujoča konjenica.

Polagoma se je bližal vihar, ki je podil po nebu temne mase ter pretrgal mučno tišino, ki je vladala po vsej naravi.

Dečki so strme opazovali divji beg oblakov.

»Ah!« se je nenadoma iztrgalo vsem štirim iz prsi. Prizor se je bil hitro spremenil. Velika črna gmota je padla iz neba na zemljo.

»Kaj je to?« zavpije Green.

»Ne vem,« pravi Tom; »jaz še nisem videl kaj takega. V nekaj minutah nas bo nevihta dohitela. Kako hitro se bliža! Zdej je že prepozno, da bi prišli v zavod. Kam naj gremo?«

Medtem ko so dečki iskali odgovora na to vprašanje, je pridrla huda ura. Prej oddaljeno momljanje se je spremenilo v besno rjovenje.

Dečki so ostali brez vsakega načrta pod milim nebom. Tom je stal razkoračen, roke je prekrizal na hrbtu, gledal oblake ter našobil ustnice, kakor da bi hotel žvižgati. K njemu se je stiskal Alec, ves blede, z izrazom smrtnega strahu na obrazu. Zagrabil je Toma za roko ter se je krčevito oprijemal kakor brodolomec koščka deske. Tom je bil Alecov junak. Na drugi strani je stal Harry Quip. Mehanično se je nasmihal ter tlačil roke v žep. Green pa je bolj in bolj blede. Roke so mu trepetale, sapa mu ja zastajala, usta so se mu mahoma odpirala in zapirala. Oči so mu nemirno begale od tovarišev v oblake in od oblakov na tovariše.

Padati so začele debele kaplje z medlim šumom. Silovit piš udari v gozd, upogiba drevesa ter divje raznaša listje po grobni temini, ki je objela vso poljano.

»Ali gremo v zavod?« vpraša Tom.

»Da, da!« sili Green. »Hitro, tecimo!«

»Tom, jaz ne morem teči,« zdihuje Alec, »meni se tresejo noge, jaz sem bolan, bojim se.«

»Harry in John, pojdita naprej; jaz bom z Alecom ostal.«

»Tudi jaz bom ostal!« pribije Harry.

(Dalje prih.)

MODERNI LAHKOVERNEŽI

Mnogi »moderni« ljudje se danes radi bahajo, da so se otrešli vseh predsodkov in vezi, ki jih je vanje vklepala vera. A prav ti ljudje so največji lahkoverneži.

In kaj vse verjamejo?

Ni še tako dolgo, ko so angleški časopisi cele mesece pisali o morskem kači, ki da živi v škotskem jezeru Loch Ness. Da je ta zmaj ena tistih velikanskih živali, ki so živele na zemlji pred vesoljnim potopom. Če bi se Škoti sprijaznili s to predpostavko zverino, bi bilo še razumljivo; saj bi jim to čudno darilo narave privabilo tisoče radovednežev z vsega sveta. Ali koliko pametnih ljudi je verjelo v to pošast iz pradavnine in niso prav nič dvomili, da bi bilo to nemogoče. Ta zmaj sedaj že spi spanje pravičnega. Tistih ljudi pa, ki so v to »raco« iz Noetovih časov verjeli, to ni izmodrilo.

V Ameriki je več protestantskih sekt, ki vedno napovedujejo bližnji konec sveta. Ta strah pred svetovno katastrofo, napete razmere v Evropi in neumnost modernih ljudi, vse to je bilo vzrok, da je pred kratkim slušna igra v nekem ameriškem radiu imela nepričakovan učinek. Bila je to izmišljena zgodba, kako prihajajo divji, vse uničujoči ljudje s planeta Marsa na našo zemljo. Mnoge je prevzel tak strah, da niso več vedeli, da je to le igra. Mnogi so se že pripravljali za beg, drugi so mislili, da jih čaka zadnja ura, tretji so se čudili, kako da si ljudje z Marsa niso izbrali za svoj medplanetni napad vseh pregreh polno Evropo, pač pa ravno mirno Ameriko, ki se briga vendar samo za kupčijo.

Če gledamo z očmi zvezdoslovcev in merimo razdaljo z merili, je res od nas do Marsa le majhen skok. Nas pa zanima predvsem to, da so v 20. st. spet mogoči duhovi, zmaji, nadzemeljski polbogovi. Vse to je mogoče pri prosvetljenih ljudeh, ki pred pravimi skrivnostmi življenja nimajo nobenega strahu, ki jim je resnica krščanske blagovesti — lepa pravljica iz starih dni. Zato jih pa objame smrten strah in oblije mrtvaški pot, ko slišijo o vseмирskih velikanih, ki z ognjem in mečem ogrožajo njihove blagajne.

Odg. urednik: Ciril Kovač (Ljubljana). Izdaja konzorcij (J. Prešeren, Ljubljana). Tiska Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale (A. Trontelj).